

РЕШЕНИЕ

№ 7509

гр. София, 04.06.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 66
състав**, в публично заседание на 05.03.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елка Атанасова

при участието на секретаря Снежана Тодорова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **4004** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Образувано по искова молба на П. И. Й. срещу Народно събрание на Р България и Българска народна банка (БНБ) с претенция за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 30 000 лв., ведно със законната лихва върху тази сума за периода 25.07.2014г. до датата на завеждане на исковата молба и законната лихва върху същата сума от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата, както и за уговорената договорна лихва върху сумите по влоговете му сметки в размер на 5 447,43 лв. изчислена за период 27.01.2014г. – 19.06.2014г. върху наличната сума по сметка на ищеца, за уговорената договорна лихва върху сумите по влоговете му сметки в размер на 1468,75 евро изчислена за период 27.01.2014г. – 19.06.2014г. върху наличната сума по евровата сметка на ищеца, както и за 8 000 лв. представляващи лихва за забава за периода 25.07.2014г. – 04.12.2014г., настъпили в резултат на твърдяно незаконосъобразно бездействие на двамата ответници по прилагането на Директива 94/19/ЕО от страна на първия ответник и неосигуряване спазване на правото на ЕС и прилагане на норма от националното право, която нарушава нормите на приложимото право на ЕС, от страна на ответника БНБ.

С Определение от 07.03.2018г. на Софийски градски съд по гр.д. № 7766/2017г. е прието, че делото следва да се разгледа по реда на Закона за отговорността на

държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), поради което предявените искове срещу ответника БНБ следва да бъдат разгледани от Административен съд София – град (АССГ), а производството по делото да се прекрати пред Софийски градски съд в тази му част и изпратил делото по компетентност на АССГ.

С Определение № 3588/06.06.2018г. производството по делото е спряно, на основание чл. 631, ал. 1 ГПК във вр. с чл. 144 АПК.

След като по дело С-571/16 на СЕС е постановено Решение от 04.10.2018г., производството по делото е възобновено..

В изпълнение на Разпореждане на съда от 12.10.2022г., констатиращо нередовност на исковата молба, с молба от 28.10.2022г. на пълномощник на ищеца, съдът е уведомен, че на 05.05.2021г. П. И. Й. е починал, с представен Препис-извлечение от Акт за смърт и удостоверение за наследници.

С Разпореждане от 09.11.2022г. съдът е указал на наследниците на ищеца за образуваното съдебно производство по искова молба на наследодателя им П. И. Й., като им дал възможност в 7-дневен срок от получаване на съобщението, с писмена молба до съда, да заявят дали поддържат исковата молба на наследодателя и дали желаят да встъпят като страни в процеса.

На 18.11.2022г. по делото е постъпила молба – уточнение от наследниците на ищеца П. И. Й. - П. Д. Й., И. П. Й. и Д. П. Й., с която уведомяват съда, че поддържат исковата молба на наследодателя си и желаят да встъпят като страна в процеса.

С Определение от 14.12.2022г. съдът, на основание чл. 227 ГПК, на мястото на починалия ищец по делото П. И. Й. - починал на 05.05.2021г., е конституирал като ищци П. Д. Й., И. П. Й. и Д. П. Й. и заличил като ищец по делото П. И. Й.. Със същото определение съдът е дал указания на новоконституираните като ищци в процеса за отстраняване на нередовностите в исковата молба.

С молба от 05.03.2023г. ищците И. П. Й. и Д. П. Й. са представили доказателство за платена държавна такса и уточнили исковата си молба, а именно: предявеният иск срещу БНБ е предявеният иск срещу БНБ е за:

- обезщетение за имуществени вреди в размер на 8000 лв., определено в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантирано вземане в размер на 196 000 лв. за периода 30.06.2014г. до 04.12.2014г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата за обезщетение,
- обезщетение за претърпени от наследодателя им неимуществени вреди в размер на 30 000 лв.
- законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди от 30 000 лв., а именно сумата от 8867,52 лв., изчислена за периода от 25.07.2014г. до датата на предявяване на исковата молба – 20.06.2017г.
- дължимата законна лихва, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата.

Първоначално предявените искови претенции за уговорената договорна лихва, изчислена върху сумите по влоговете сметки – сумата в размер на 5477,43 лв. изчислена за периода 27.01.2014г. до 19.06.2014г. върху наличната сума по левовата сметка на наследодателя на ищците, както и за уговорената договорна лихва, изчислена върху сумите по влоговете сметки – сумата в размер на 1468,75 евро изчислена за периода 27.01.2014г. до 19.06.2014г. върху наличната сума по евровата сметка на наследодателя на ищците, съобразно уточняващата молба от 05.01.2023г.,

не се поддържат.

С молба – уточнение от 24.03.2023г. ищцата П. Д. Й. е заявила, че поддържа направеното от И. П. Й. и Д. П. Й. уточнение на искова молба от 05.03.2023г. и моли същото да се счита направено и от нея.

Поддържа се от ищите, че причинената вреда се дължи на нарушаване от страна на ответника на правата на ищеца като вложител, произтичащи от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994г. относно сумите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент на Съвета от 11 март 2009г., вследствие бездействие на БНБ да вземе решение в 5-дневен срок да установи неналичността на депозитите в КТБ, като издаде акт по чл.1 пар.3 б.і от Директива 94/19/ЕО, с който да даде старт на компенсационния механизъм по чл.10 от Директивата.

Имуществената щета е определена като разликата между законната лихва за периода 25.07.2014г. – 06.11.2014г. и изплатената за същия период договорна лихва по депозита на ищеца в КТБ, който е в размер на 83 741,26 лв.

За неимуществените вреди е посочено, че се изразяват в преживян стрес, притеснения, разочарование и здравословни проблеми, влошаване на отношенията между наследодателя на ищите П. И. Й. и съпругата му П. Д. Й., претърпени от наследодателя на ищцата П. И. Й. вследствие на непрестанния стрес от неизплащането на гарантирания депозит в рамките на установените срокове. Ищите твърдят, че вредите са в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с неизпълнението на задълженията на БНБ, в нарушение на правото на ЕС.

Молят, ответникът да бъде осъден да им заплати исковите суми. Претендират присъждане на разноските.

В съдебно заседание, ищите чрез адв. Х., поддържат исковата молба, съобразно направените уточнения. Представя подробни писмени бележки.

Ответникът – Българска народна банка (БНБ), чрез адвокат М. В. от САК, в писмен отговор оспорва иска като недопустим, неоснователен и недоказан с аргументи, изложени както в писмения отговор на исковата молба, поддържани и доразвити и в представени писмени бележки.

В срок е постъпил писмен отговор от ответната страна, чрез адвокат М. В. от САК, която оспорва исковите претенции изцяло като недопустими, неоснователни и недоказани. Претендира разноски по представен списък. Поддържа липсата на противоправно поведение на БНБ, липса на причинно-следствена връзка между поведението на БНБ и твърдяната вреда, както и липса на претърпени вреди. Счита за недоказана претенцията за неимуществени вреди, анализирайки показанията на двамата разпитани свидетели и представените писмени доказателства. Ответникът прави възражение за изтекла погасителна давност, позовавайки се на чл.111, б.“в“ ЗЗД. Поддържа, че БНБ няма законово установено задължение да обявява неналичност на депозити, поради което липсва и компетентност за това, а гарантираните депозити се изплащат от ФГВБ, а не от БНБ. За неоснователността на иска ответникът се позовава на липсата на национална правна норма, която да предоставя компетентност на БНБ да издава актове, с които да обявява неналичност на влогове, като цитира съдебна практика на СЕС по дело С-571/16 в смисъл, че компетентният орган следва да бъде определен от държавите-членки. Поддържа се, че към иския период не е действал редът по Директива 94/ 19/ ЕО и Директива 2009 / 14 / ЕО поради липса на транспониране в националното право, което е направено едва

през август 2015 г., както и че нито Директивата, нито националното право определят компетентния орган, който да обяви неналичността на депозитите, поради което липсва нормативно установено задължение на БНБ, което да не е било изпълнено.

Ответникът поддържа, че не са налице и доказани вреди от ищеца под формата на претърпени загуби или пропуснати ползи, още повече че банката е начислявала възнаградителна лихва през целия период до изплащане на депозитите ѝ, като лихвените проценти са съпоставими с тези на останалите банки в страната, поради което са недоказани пропуснати ползи. Освен това твърди, че не бил отправил покана до Фонда или „КТБ“ АД да му заплати сумата по влога, за да възникне задължение за лихва за забава, като се позовава на чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура изразява становище за основателност на иска, съобразно уточнението на исковата молба, вкл. и по размер, поради което същият следва да бъде уважен..

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД СОФИЯ-ГРАД след като обсъди доводите на страните и прецени представените по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

Между страните не се спори, че към 20.06.2014г. (30.06.2014г.) наследодателят на ищите П. И. Й. е титуляр на две банкови сметки в КТБ – безсрочен депозит в лева с IBAN BG 48 KOPB 9220 40 53414901, открит в КТБ на 27.01.2014г. с рамков договор за платежни услуги за потребители от 24.12.2013г. и Анекс № 132153/27.01.2014г., както и на спестовен влог в евро с IBAN BG 30 KOPB 9220 44 53414901, открит в КТБ на 7.01.2014 с рамков договор за платежни услуги на потребители от 27.01.2014г. и Анекс № 132228/27.01.2014г. Към същата дата салдото с натрупаните лихви по сметката в лева е в размер на 230 008, 35лв., а по сметката в евро е в размер на 94 200,08 евро.

По сметката в лева е начислявана лихва в размер на 7,00 % за периода 20.06.2014г. – 01.07.2014г., и в размер на 2,59% за периода от 01.07.2014г. до 06.11.2014г.

По сметката в евро е начислявана лихва в размер на 7,50 % за периода 20.06.2014г. – 01.07.2014г., и в размер на 2,74 % за периода от 01.07.2014г. до 06.11.2014г.

На заседанието на Управителния съвет (УС) на БНБ, удостоверено с Протокол № 11 от 20. 06. 2014 г. е подложено на гласуване прилагането на надзорна мярка спрямо „КТБ“ АД по получено писмено уведомление от ръководството на „КТБ“ АД, с което е предоставена информация за засилено теглене на средства от сметки на клиенти на банката, считано от 12. 06. 2014 г., във връзка с което има риск от изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции. С оглед на това на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), УС на БНБ е приел Решение № 73, изм. и допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., с което „КТБ“ АД е поставена под специален надзор за срок от три месеца. За срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на „КТБ“ АД, дейността на „КТБ“ АД е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковата лицензия; отстранени са от длъжност членовете на УС и членовете на НС на „КТБ“ АД, назначени са квестори. В мотивите на решението е посочено, че към 11:58 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на „КТБ“ АД в платежната система за брутен сетълмент в реално време RINGS разполагаемата наличност е в размер на 237 773 лв. при наредени чакащи плащания за над 38 млн. лв. Посочено е още че към 11:50 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на „КТБ“ АД в оперирания от

БНБ модул на националния системен компонент TARGET 2 – BNB към Европейската система за трансгранични разплащания TARGET 2 салдото е в размер на 21 672 094 евро. При тези данни изпълнителните директори на „КТБ“ АД с горепосоченото писмо уведомили БНБ, че в най-близко време наличните средства на банката по сметки и в брой няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката, както и че към 11:45 часа на 20. 06. 2014 г. банката е преустановило разплащанията и всички други банкови операции в София. В Решение № 73 на УС на БНБ е посочено, че ликвидните активи на банката към 20. 06. 2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост.

На 30. 06. 2014 г. УС на БНБ приема решение № 82 да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на „КТБ“ АД до средния пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути съобразно приложение към решението. Лихвеният процент за банковата система без КТБ по депозити, договорени за ползване след предизвестие, е 2,59% за депозите в лева и 2,74 % за депозити в евро.

На 25.07.2014 г., в изпълнение на чл.121 ЗКИ, квесторите на КТБ представили доклад за текущото състояние на банката, публикуван на страницата на БНБ. Според него, още на 20.06.2014 г., при проверка на перото „други активи“ в ежедневната оборотна ведомост на банката е констатиран необичайно голям разчет на стойност около 205 милиона лева, като операцията била взета на база протокол-разписка от 19.06.2014 г., с който „Бромак“ ЕООД (мажоритарен акционер в КТБ) потвърдил задължението си към банката на суми с обща левова равностойност от 205 887 000 лв. Според същия протокол, дължимите суми следвало да бъдат възстановени до 30.06.2014 г. За това вземане квесторите уведомили БНБ на 08.07.2014 г. От доклада на квесторите се установявало още, че към 30.06.2014 г. финансовият резултат на КТБ бил загуба в размер на 65 283 000 лв., при реализирана печалба към 31.05.2014 г. в размер на 14 997 000 лв.

На 31. 07. 2014 г. от УС на БНБ е прието решение № 94, с което приема доклад за текущото състояние на „КТБ“ АД, представен от квесторите и на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ издава задължителни предписания на квесторите, между които следните: да създадат специален екип, който в срок до 15. 09. 2014 г. да организира подготовката на кредитните досиета за целите на одиторската оценка и да подпомага квесторите в управлението на взаимоотношенията с кредитополучателите, включително и за предприемане на необходимите действия спрямо длъжници, които не осигуряват редовно обслужване на своите задължения към банката; да сключат допълнителни договори с одиторски фирми за цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена в срок до 20 .10. 2014 г.

На 16. 09. 2014 г. УС на БНБ приема решение № 114 за удължаване срока на специален надзор над „КТБ“ АД с още два месеца, съответно до 20 ноември 2014 г., с мотиви, че не са отпаднали основанията за това – „КТБ“ АД няма достатъчна ликвидност да изпълнява задълженията си към вложителите, и указва на квесторите най-късно до 20. 10. 2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на банката, извършена от трите одиторски компании, посочени в мотивите на решението, както и до 31. 10. 2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на „КТБ“ АД на база изготвената пълна оценка на активите и след извършване на съответните счетоводни операции въз основа на нея.

Съгласно съобщение на Европейската комисия от 25. 09. 2014 г., се открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилно транспониране на

член 1, параграф 3 и чл. 10, параграф 1 от Директива 94 / 19 / ЕО, както и за неспазване на принципа за свободно движение на капитали съгласно чл. 63 от ДФЕС, в което е посочено, че са нарушени цитираните разпоредби и че „неналичността на депозитите е достатъчна, за да се задейства схемата за гарантиране на депозити“, а „в разглеждания случай депозитите са неналични от три месеца“. В този смисъл е изпратена препоръка към БНБ и ФГВБ от Европейския банков орган от 17. 10. 2014 г., съгласно която с преустановяване на всички задължения на „КТБ“ АД и ТБ „Виктория“ ЕАД от 20. 06. 2014 г. БНБ е направила депозитите неналични по смисъла на чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94 / 19 / ЕО при вземането на решение по чл. 115, ал. 1 от ЗКИ на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и 3 ЗКИ. В тази връзка е представена разпечатка на прессъобщение на БНБ от 22. 08. 2014 г., съгласно което националното законодателство предвижда изплащане на депозитите от ФГВБ единствено след отнемане на лиценза на банката, като не предвижда правомощие на БНБ или друг държавен орган да обяви неналичност на депозити по причина, че чл. 1, пар. 3 буква „i“ от Директива 94 / 19 / ЕО не е въведена в българското законодателство. От друга страна, се сочи, че това може да бъде направено единствено от българския парламент. С Решение № 138 от 06. 11. 2014 г., на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ, вр. чл. 62, буква „а“ и чл. 63, буква „в“ от Регламент /ЕС/ № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, УС на БНБ отнема лиценза за извършване на банкова дейност на „КТБ“ АД. Съгласно същото решение, на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност /ЗБН/ следва да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на „КТБ“ АД и да бъде уведомен на основание чл. 9, ал. 6 от ЗБН Фондът за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ) за подаденото искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на „КТБ“ АД, с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик. Изложени са мотиви, че въз основа на представените на 01. 11. 2014 г. финансови и надзорни отчети на „КТБ“ АД към 30. 09. 2014 г. УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на банката в размер на минус 3 745 313 хил. лева, определен съгласно Регламент /ЕС/ № 575/2013 г., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно същия.

С Решение № 664 / 22. 04. 2015 г. на Софийски градски съд по т. д. № 7549 / 2014 г. е обявена неплатежоспособността на „КТБ“ АД с начална дата 06. 11. 2014 г. С решение № 1443 / 03. 07. 2015 г. по т. д. № 2216 / 2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664 / 22. 04. 2015 г. на СГС в частта относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за такава **20. 06. 2014 г.**, по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на „КТБ“ АД не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30. 09. 2014 г., а е било

факт преди този момент.

С решение № 61 от 18. 11. 2014 г. на УС на ФГВБ е приет проекта на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на „КТБ“ АД и обслужващите банки; определени са девет обслужващи банки и начална дата за изплащане на гарантираните влогове в „КТБ“ АД – 04. 12. 2014 г. От страна на квесторите на КТБ е предоставена на фонда в законовия срок информация относно размера на влога, с уточняване на размера на главница и лихви, начислени към 06.11.2014г., съгласно изискванията на чл.4 от Наредба №23 за условията и реда за изплащане на суми по влогове в банка с отнет лиценз до гарантирания размер. Съобразно публикувана информация на интернет-страницата на ФГВБ (публично достъпна) същият започва изплащане на гарантираните размери на влоговете на вложителите в „КТБ“ АД чрез клоновата мрежа на 9 банки на 04. 12. 2014 г.

На 06.11.2014г. по сметките в КТБ АД с титуляр П. Й. са осчетоводени прехвърлени суми за изплащане към ФГВБ в размер на 196 000 лв., съгласно чл.4 ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете в банките. Към същата дата – 06.11.2014г. по сметката на П. Й. в лева е налична сума в размер на 238090,94 лв., в т.ч. салдо в размер на 230 008,35 лв. и лихва в размер на 8 082,59 лв.

Към 06.11.2014г. по сметката на П. Й. в евро е налична сума в размер на 96 800,54 евро, в т.ч. салдо в размер на 94 200,08 евро към 30.06.2014г. и начислена лихва в размер на 2 600,46 евро. От влога в евро на 06.11.2014г. у прехвърлена за изплащане към ФГВБ сумата от 44 389,75 евро (с левова равностойност 86 818,81 лв) и е останало салдо в размер на 52 410,79 евро с левова равностойност 102 506, 60 лв.

Съобразно информацията в писмо от 07.06.2023г. (л.224) на КТБ АД (несъстоятелност), вземането на П. И. Й. в размер на 234 258,71 лв. е под № 5277 в списъка по чл.66 ал.7 т.3 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на КТБ АД(в несъст.) вземания , които са оспорени пред съда чрез възражения, обявен в ТР.

По делото е назначена съдебно-счетоводна експертиза, заключението на която е прието от страните без оспорване и се кредитира от съда като компетентно изготвено и обективно, доколкото няма основания да се смята, че вещото лице е заинтересовано от изхода на делото. Заключение дава пълен, точен и обоснован отговор на поставените въпроси, основан на анализ на представените по делото доказателства.

От същото се установяват стойностите на лихвените проценти, начислявани по влоговете на починалия ищец П. Й. в КТБ, съответно в лева и в евро, както и законната лихва за забава върху сумата от 196 000

лв. за съответните периоди.

Приетото заключение на допълнителната съдебно-счетоводна експертиза, което съдът също кредитира, установява, че законната лихва върху сумата от 196 000 лв., считано от 25.07.2014г. до датата на плащането ѝ – 04.12.2014г. е 7262,54 лв. Договорната лихва върху същата сума – 196 000 лв., изчислена за периода 25.07.2014г. до 05.11.2014г. е 1446,28 лв., а договорната лихва върху същата сума – 196 000 лв., изчислена за периода 26.07.2014г. до 05.11.2014г. е 1 431,82 лв.

По делото съдът допусна събирането на гласни доказателства. От показанията на допуснатия до разпит свидетел Г. С. С. се установяват възприятията му за здравословното състояние на П. Й. след фалита на КТБ. Свидетелят сочи, че П. Й. бил доста разстроен. Знаел, че П. Й. бил диабетик, като напълнял след фалита на банката, емоционално, според свидетеля изглеждал доста притеснен, но не определя от какво. Знае, че се влошили отношенията със съпругата му – конституираната на мястото на починалия ищец П. Й.. П. Й. споделил със свидетеля, че притесненията му са свързани с фалита на КТБ.

С показанията си свидетелят П. В. Б. установява, че след фалита на КТБ, е настъпил раздор в семейство на П. Й., като раздора започнал с това, че П. Й. решил да съберат всички средства на едно място и да ги обединят в КТБ. След 2014 г. семейството на П. Й. имало финансови затруднения и едно изключително напрежение. Съпругата му го упрекувала, че преместил спестяванията в КТБ. Свидетелят споделя, че в един момент, поради напрежението в семейството, П. Й. се изнесъл от дома, тъй като не издържал на напрежението и проблемите. Според свидетелят, срива на КТБ бил разковничето и от там всичко тръгнало в обратна посока.

Съдът кредитира свидетелските показания като обективни, основани на непосредствените възприятия на свидетелите от поведението на П. Й. и отношенията в семейството му, вкл. и със съпругата му в определен времеви отрязък.

При така установената фактическа обстановка, Административен съд София-град обосновава следните правни изводи:

Вредите в настоящето производство се претендират от незаконосъобразно бездействие на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на задължението ѝ да приложи приложимото право на ЕС с директен ефект в областта на изплащане на гарантираните депозити, каквото задължение е имала във връзка с директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30.май 1994г. относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009г.

По допустимостта на иска:

Действително, към датата на предявяване на исковата молба, в българското законодателство липсват специални процесуални норми, регламентиращи реда за реализиране отговорността на държавата за вреди, причинени в резултат на нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съгласно чл. 4, §3 от Договора за Европейския съюз(ДЕС), по силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите членки взимат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не предвижда иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материално-правните му предпоставки са изведени ясно в практиката на Съда на ЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюза. Правната възможност да се ангажира отговорността на всяка държава членка за вреди от нарушаване на правото на Съюза произтича от чл. 4, §3 ДЕС и принципа на лоялното сътрудничество.

Правото на ЕС не предвижда процесуалните правила и компетентния национален съд за разглеждане на спорове по повод посочената по-горе отговорност, а предоставя това правомощие на държавите членки в съответствие с принципа на процесуална автономия, ограничени от принципите на равностойност и ефективност. Освен това, правото на достъп до съд и на ефективна съдебна защита са изрично закрепени в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, приложим по отношение на споровете, свързани с правния порядък на Съюза. Макар определянето на компетентните юрисдикции и на процесуалния ред за предявяване на иск за отговорност на държавата на основание правото на Съюза да попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки, те са длъжни да отстранят по реда на националното право последиците от причинените от държавата вреди, при това при спазване на принципите на ефективност, налагащ националните процесуални правила да гарантират ефективна защита на предоставените от общностното право права и на равностойност, изискващ националното

право да предостави на всеки основан на общностна разпоредба иск процесуално третиране, което да е поне толкова благоприятно, колкото е благоприятно третирането, предвидено за сходни искове, основани на вътрешното право.

Правото на Съюза предвижда също, че задължението за поправянето на вредите съществува във всички хипотези на нарушаване на правото на Съюза от държава членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава по принцип носи отговорност за поправянето на вредите. Изискванията за прилагане на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти, вследствие нарушение на общностното право, принципно не трябва да се различават от тези, които уреждат отговорността на Общността, при сравними обстоятелства. Защитата на правата, които частноправните субекти извличат от общностното право, не може да се изменя в зависимост от националната или общностната същност на органа, който е причинил вредата.

Следователно и съобразно от решението по дело C-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск.

Основният въпрос, на който следва да бъде отговорено в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл. 1, пар. 3, буква i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК.

Българска народна банка функционално и организационно не принадлежи към системата на администрацията. Тя се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Управление „Б. надзор“ на БНБ се ръководи от подуправител, избран от Народното събрание. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдените вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет.

Същевременно обаче, Българска народна банка е публично-правен орган, на който са възложени публично-правни функции, главната сред които е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на

националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на закона. Наред с тази основна цел на БНБ, на нея е възложен и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1, ал. 2 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/. Във връзка с надзорните правомощия на БНБ, тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл. 151, ал. 3 ЗКИ.

Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на нея са възложени конкретни административни правомощия, именно по ЗКИ, във връзка с които БНБ извършва административна дейност. Това означава, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество и в тези случаи представлява административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК. Това следва и от изрично определената подсъдност на оспорванията срещу актове на органи на БНБ, съгласно чл. 132, ал. 2, т. 3 АПК.

Правомощието по чл. 1 §3 i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата членка, който е именно БНБ. Тя е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл. 4, §1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 г., а възложеното ѝ в чл. 13 и чл. 36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, като разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките.

Освен това, предвид обективния характер на извъндоговорната отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС, редът за ангажиране на деликтната отговорност по реда на чл. 45-49 от ЗЗД е неприложим. В решението по делото C-571/16, СЕС изрично сочи, че разпоредбата на чл. 4, пар. 3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение за вреди от нарушаване на правото на ЕС зависи от спазването на допълнително условие, а именно вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

В контекста на посочените стандарти, на чл. 4, пар. 3 от ДЕС и на

принципите на равностойност и ефективност, както и на тълкуването, дадено с решението по дело С-571/16, следва да се приеме, че искът, с който е сезиран АССГ, макар и предявен преди измененията на ЗОДОВ и АПК (ДВ бр.94 от 2019 г.), следва да бъде разгледан по реда на чл. 203-207 АПК, в съответната им редакция, срещу надлежния ответник Българска народна банка, във връзка с възложените му административни правомощия по надзор върху кредитните институции.

По основателността на иска за обезщетение за имуществени вреди:

В мотивите на решение на СЕС по дело С-571/2016 г. /т. 92 - 94/ е посочено, че „съгласно постоянната съдебна практика принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, е присъщ на системата на договорите, на които се основава Съюзът /решение от 26 януари 2010 г., Transportes Urbanos y Servicios Generales, С-118/08, ЕУ:С:2010:39, т. 29 и цитираната съдебна практика/. Така всяка от държавите членки е длъжна да се увери, че частноправните субекти ще бъдат обезщетени за вредите, които им причинява неспазването на правото на Съюза, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава членка носи отговорност за поправянето на вредите. Освен това, що се отнася до условията за ангажиране на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, Съдът многократно е приемал, че увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда.

В решение по дело С-571/16 /т.117/ и в решение по дело С-501/18 /т. 63/ СЕС последователно постановява, че чл. 1, пар. 3, б. i) от Директива 94 / 19 е норма с директен ефект и нарушението ѝ може да обоснове ангажиране на отговорността на държавата за вреди от неизпълнението ѝ. Така и според т. 86 от решение по дело С-501/18, член 1, пар. 3, б. i) от Директива 94 / 19 — освен че има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят права, които да позволят на вложителите да предявяват обезщетителни иски за вредите от забавеното изплащане на техните депозити в нарушение на тази разпоредба — налага на компетентния орган по смисъла на член 4, пар. 2, б. iii) от Регламент №

1093 / 2010 безусловно и достатъчно точно задължение. Противното становище противоречи на чл. 4, §3 ДЕС, както и на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът, съгласно практиката на СЕС, в т.ч. и съгласно т. 113 от решението по дело 501/18.

Действащото към исковия период национално законодателство предвижда, че изплащане на суми от ФГВБ започва не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на БНБ за отнемане на лицензията за банкова дейност на търговската банка – чл. 23, ал. 5 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм.).

В Директива 94 /19 / ЕО е предвиден ред за гарантиране на депозитите на вложителите в търговски банки до размер от 100 000 евро (съгласно чл. 7), в чл. 10 е предвиден редът за изплащане на сумите по схемите за гарантиране на депозити. Съгласно чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ЕО, изм. с чл. 1, пар. 6 от Директива 2009 /14/ ЕО, като предвижда, че „схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка i), или съдебният орган постанови решение, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка ii). Този срок включва събирането и предоставянето на точни данни относно вложителите и депозитите, които са необходими за проверка на исканията. При изключителни обстоятелства дадена схема за гарантиране на депозити може да се обърне към компетентните органи за удължаване на срока. Такова удължаване не надвишава 10 работни дни“.

Легална дефиниция на понятието „неналичен депозит“ се намира в чл.1, пар. 3 от Директивата, съгласно който това е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Чл. 1, пар. 3, подточка „i“, ал. 2 предвижда, че при установяването на обстоятелства, обуславящи неналичността на депозити, „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са

се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“.

В националната правна уредба липсва аналогична разпоредба. Директива 94/14 / ЕО, изменена с Директива 2009/19/ ЕО не са транспонирани в националното законодателство към исковия период. Законът за гарантиране на влоговете в банките, с който е транспонирана Директива 2014/49 / ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити, е обн. в ДВ. бр.62 от 14 август 2015 г., влязъл в сила на 14. 08. 2015 г.

В действащото към исковия период законодателство – Закон за гарантиране на влоговете в банките от 1998 г., обн. ДВ. бр.49 от 29 април 1998г., в чл. 23 е разписан редът за изплащане на суми по гарантираните влогове, като единствената предвидена предпоставка, представляваща основание за започване на тази процедура, е отнемане на издадената лицензия на банката за банкова дейност – „фондът изплаща задължения на съответната банка към нейни вложители до гарантираните размери, когато Българската народна банка е отнела издадената лицензия за банкова дейност на търговската банка“. Основанието – установяване от компетентния орган, че влоговете са неналични по смисъла на чл. 1, пар. 3, подточка „i“ от Директива 94/14/ ЕО е въведено за пръв път с приемане на горепосочения Закон за гарантиране на влоговете в банките, обн. ДВ. бр.62 от 14 август 2015 г., влязъл в сила на 14. 08. 2015 г.

Във връзка със спора по делото следва да бъде съобразено, че даденото от СЕС тълкуване на разпоредбите на член 1, пар. 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/ 14/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г., е в смисъл, че не се допуска, от една страна, национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. На следващо място, прието е, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което „Корпоративна търговска банка“ е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното

производство. Изложени са мотиви, че с цел банкова сигурност и защита на вложителите за това следва да бъде издаден нарочен акт, който изрично и ясно да обявява депозитите за неналични, така че това да бъде известно на вложителите и да се задейства процедурата по чл. 10, пар. 1 от Директива 94/19/ЕО.

Съгласно изложеното е безспорно, че е налице противоречие между националната и европейската уредба на условията за изплащане на гарантирания размер на влоговете в банките.

В тази връзка, с диспозитива на Решение от 04. 10. 2018 г. на СЕС по дело С-571 / 16 в т. 4 и т. 5 съдът приема следното: „Член 1, точка 3, подточка „i“ от Директива 94 / 19 / ЕО, изменена с Директива 2009/14, има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявяват иски за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите. Запитващата юрисдикция е тази, която трябва да провери, от една страна, дали фактът, че неналичността на депозитите не е установена в срока от пет работни дни, предвиден в тази разпоредба, въпреки че са били изпълнени ясно посочените в същата условия, съставлява, при обстоятелствата в главното производство, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза, и от друга страна, дали съществува пряка причинно-следствена връзка между това нарушение и вредите, претърпени от вложител като г-н Н. К.“.

Следва да бъде отбелязано, че от т.49, т.50 и т.51 на решението по дело С-571/16 на СЕС и от текста на чл.1, точка 3, подточка i), първа алинея от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това член 1, точка 3, подточка i), втора алинея уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това „колкото е възможно по-скоро“ и „не по-късно от пет работни дни, след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. Изрично е посочено, че изискуемият от чл.1, § 3, подточка i), ал.2 от Директива 94/19 / ЕО срок от 5 работни дни съгласно решение на СЕС по дело С-571/16 е императивен и никаква възможност за отклоняване от него не е предвидена, с оглед изискването за бързина, както и че този срок не може да бъде обвързан с неплатежоспособността на банковата институция или с отнемането на банковия ѝ лиценз, от една

страна, и от друга – не е допустимо отклонение от него с аргумент, че кредитната институция следва да бъде поставена под специален надзор.

По делото е безспорно, че с Решение № 73 от 20. 06. 2014 г. „КТБ“ АД е поставена под специален надзор поради това, че „ликвидните активи на банката към 20. 06. 2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост“ и поради „неспособността да се справят с възникналата ситуация“. Съгласно мотивите на решението към тази дата БНБ е направила констатация, че „КТБ“ АД изглежда неспособна за момента по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплаща дължимите и изискуеми депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи, т.е. направила е констатацията, че депозитите са неналични по смисъла на чл.1, пар.3, подточка i) от Директива 94 / 19. Следователно, още към 20. 06. 2014 г. БНБ е получила необходимата информация, въз основа на която е направила извод, че финансовото състояние на банката е такова, че в близко време няма да може да изпълнява задълженията си към вложителите. Нещо повече, на същата дата са спрени всички плащания и банкови операции, което обстоятелство е достатъчно да бъде направен извод, че банката не е в състояние да изпълнява задълженията си към вложителите, което покрива дефиницията за „неналични депозити“.

С оглед на това следвало е компетентният орган да задейства механизма по чл. 1, пар. 3, б. „i“ и да обяви депозитите в „КТБ“ АД за неналични в 5-дневен срок (броим в работни дни) със съответните последици. Този срок изтича на 27. 06. 2014 г. включително (петък). След този момент действително БНБ е в нарушение на посочената разпоредба, но постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане, а се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити, съответно започва да тече срокът за изплащане. По аргумент от чл. 23, ал. 5 ЗГВБ (отм.), при вземане на дължимото се решение по чл. 1, параграф 3, буква i) в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014 г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014 г. От следващия ден – 26.07.2014 г. ищецът започва да търпи реални вреди, поради неизплащане на гарантирания размер на депозита.

Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г., когато е отнет лицензът на КТБ и е стартирана процедурата по компенсирание по чл. 10 от Директивата. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за този период до датата на изплащане на депозита на ищеца липсва

основание да се търси обезщетение от този ответник. Поради това, периодът, за който се дължи обезщетение, е 26.07.2014 г. – 05.11.2014 г. Размерът на обезщетението, изчислен въз основа на нормативно определената законна лихва върху сумата 196 000 лв. за периода 26.07.2014г. – 05.11.2014 г., възлиза на сума в размер на 5624, 38 лв. (пет хиляди шестстотин двадесет и четири лева и тридесет и осем стотинки). За посоченото изчисление съдът се позова на калкулатор за законната лихва, достъпен на страницата на НАП в интернет. За разликата над този размер и за период, извън посочения по-горе, искът е неоснователен и следва да се отхвърли.

С оглед задължителната и директно приложима в Република България разпоредба на чл. 1, параграф 3, б. „i“ от Директива 94/19/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 (Директивата) БНБ в качеството си на надзорен по отношение на „КТБ“ АД орган е дължал активно действие, изразяващо се в преценка и обявяване на депозитите в „КТБ“ АД за “неналични депозити“, от който момент тежат и императивните срокове, разписани в Директивата, за изплащането им в гарантираните от същата размери. В случая е налице незаконосъобразно бездействие да се изпълни дефинирано в норма на ЕС с пряко приложение и ползващата се с директен ефект - чл. 1, параграф 3, подточка „i“ от Директивата, задължение на БНБ по обявяване неналичност на депозитите в „КТБ“ АД. Още на 20. 06. 2014г. (датата, на която БНБ е поставила „КТБ“ АД под специален надзор) ответникът се позовава на изчерпване на ликвидните средства на „Корпоративна търговска банка“, т.е. още на тази дата БНБ е следвало да обяви неналичност на депозитите. Следва да бъде подчертано, че именно това е и обявената дата на неплатежоспособността на „КТБ“ АД съгласно горепосоченото решение на Софийския апелативен съд.

Във връзка с горното съдът съобразява приетото с т. 2 от диспозитива на решение на СЕС по дело С-571/16, съгласно който „член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което Корпоративна търговска банка е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното производство“. С оглед на това, компетентният национален орган дължи активно поведение – издаване на изричен акт, с който да бъде обявена неналичността на депозитите в банката.

С оглед на изложеното при констатираното противоречие между националната уредба относно условията на изплащане на гарантирания размер на депозитите в банки и предвидения такъв в Директива 94/19/ЕО, изм. с Директива 2009 /14/ ЕО, компетентният национален орган е следвало да приложи втория.

Поради изложеното съдът намира за безспорно нарушението на чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94/19/ЕО, изразяващо се в неизпълнение на задължението на БНБ да издаде в срок до 5 работни дни, считано от датата на установяване на съответните гореописани обстоятелства, изричен акт за обявяване на депозитите в „КТБ“ АД за неналични.

От БНБ е заявено възражение, че до датата на изплащане на гарантирания размер на влоговете, КТБ е начислявала договорна лихва върху процесния депозит, както и че в размера от 196000 лв., изплатен на ищеца, е включена както главница, така и договорна лихва за периода 30.06.2014г. до изплащане на сумата. Неоснователни са доводите на ответника за липса на претърпени вреди, поради това, че на ищеца е начислявана договорна лихва от КТБ. Макар размерът на претендираното от него обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Своевременното изпълнение на задължението по чл.1, §3 i) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен, освен правата на вложителите, и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. Както следва и от съображения 8 и 9 от Директивата, за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата на ищеца. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Според българския закон, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл.86 от ЗЗД.

С оглед на това съдът намира нарушението на правото на ЕС за съществено, поради което представлява основание за ангажиране на отговорността на държавата, чрез БНБ.

Неоснователни са доводите на ответника за липса на претърпени вреди, поради това, че на П. Й. е начислявана договорна лихва от КТБ. Макар

размерът на претендираното от ищеца обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Своевременното изпълнение на задължението по чл. 1, §3 i) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен, освен правата на вложителите, и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. Както следва и от съображения 8 и 9 от Директивата, за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата на ищцата. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Според българския закон, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл. 86 от ЗЗД.

Действително, за период, съвпадащ с исковия, както и с периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г., по влога на кредитора от КТБ са начислявани договорни лихви, съгласно действащия тогава текст на чл. 4, ал. 2 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм.). По естеството си договорните лихви представляват възнаградителни лихви, дължими от банката, затова че определена парична сума ѝ е предоставена за определен период. Лихвите имат характер на граждански плод на капитала.

Договорната лихва е начислена върху вземането на ищеца към КТБ, а законната се начислява върху вземането за обезщетение към държавата. Първата има възнаградителен характер, а втората – санкционен, поради което е и по-висока. Именно затова евентуалното участие на суми, представляващи договорна лихва в рамките на сумата, изплатена от Гаранционния фонд, не води до пълната липса на вреди от незаконосъобразното поведение на държавата.

Вредата за П. Й., респ. за ищите по делото, се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал в размер на депозитната сума, независимо какви точно вземания във връзка с депозита към КТБ гарантира той.

Заклучението на допълнителната ССЧЕ. Последното установява, че от депозита в лева на 06.11.2014г. е прехвърлена за плащане от ФГВБ сумата от 109 181,19 лв., а от депозита в евро е прехвърлена на 06.11.2014г. сума,

равняваща се на левовата равностойност на 86 818,81 лв. или 44 389, 75 евро.

Вредата за ищеца в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196 000 лв. Вредите са резултат от задължение на държавен орган, което не е изпълнено в срока, предвиден в чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директивата. При неизпълнение на парично задължение кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД, която се явява универсален измерител на претърпяната вреда от закъснялото изпълнение. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в този размер. Това принципно законово положение не се влияе от обстоятелството, че по вземането към „КТБ“ е начислявана договорна лихва и част от нея е изплатена от Фонда за гарантиране на влоговете, поради характера на претенцията на обезщетение. Исковата претенция е за обезщетение за претърпени вреди, а не за лихви, дължими на договорно основание. Макар размерът на претендираното обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Следва да бъде посочено, че съгласно чл. 84, ал. 1 от ЗЗД „когато денят за изпълнение на задължението е определен, длъжникът изпада в забава след изтичането му“, а в случаите на непозволено увреждане длъжникът се смята в забава и без покана. С оглед на това е ирелевантно дали ищеца е поканил Фонда или „КТБ“ АД да изплати гарантирания размер на депозита му.

Настоящият съдебен състав намира, че за извършеното нарушение на правото на ЕС БНБ дължи обезщетение само за периода на забава - от момента, в който реално ищецът е трябвало да има достъп до депозита си до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. Само за този период е налице и причинно следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди.

Относно началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл. 1, т. 3, подт. i) от Директива 94/19, в която БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014 г. (датата на поставянето на КТБ под надзор) изтича на 27.06.2014 г. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите само се стартира схемата за изплащане на

гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По арт.чл. 23, ал. 5 ЗГВБ, в случай че БНБ беше взела решението по чл. 1, §3, подт. i) от Директива 94/19 в петдневния срок - т.е. най-късно на 27.06.2014 г., то спрямо срока от 20 работни дни за изплащане на депозитите, смятано от 30.06.2014 г., най-рано ищецът е можел да получи достъп до депозита си на 25.07.2014 г. и именно това е датата, от която реално е започнал да търпи вреди вследствие нарушението/забавата на БНБ. Т.к. решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г. - когато е отнет лиценза на КТБ и съобразно действащото към момента законодателство е обявена неналичността на депозитите, респ. е стартирана процедурата по компенсирание по чл. 10 от Директива 94/19, след тази дата БНБ вече не е в нарушение/забава и следователно за този период до датата на изплащане на депозита плюс начислената договорна лихва - 04.12.2014 г. липсва причинно следствена връзка.

Съдът приема, че размерът на обезщетението за имуществени вреди, изчислен въз основа на нормативно определената законна лихва върху сумата 196 000 лв. за периода от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г., възлиза на сума в размер на 5 624,38 лв., изчислена по калкулатора за законната лихва, достъпен на страницата на НАП в интернет. Тази сума се следва на ищците, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на иска на 20.06.2017 г.

За неоснователно приема съдът позоваването от ответника на изтекла 3-годишна погасителна давност по отношение на претендираното обезщетение, като следва да бъде отговорено какъв е характерът на същото. Предвидената в чл. 111, б. „в“ от ЗЗД 3-годишна погасителна давност касае вземанията за наем, за лихви и за други периодични плащания. В случая въз основа на обстоятелствата, заявени с исковата молба, следва извод, че вредите, които ищцата претендира да са настъпили, са в резултат от незаконосъобразно бездействие на администрацията, тоест техният характер е производен на деликтната отговорност по чл. 45 и сл. от ЗЗД. Макар за измерител на вредите да е приета законната мораторна лихва, това не променя характера на претенцията на обезщетение, поради което в случая не е приложима 3-годишна погасителна давност, а общата такава, уредена в чл. 110 ЗЗД, от 5 години. Видно от датата на подаване на исковата молба – 20.06. 2017 г., исковата претенция не е погасена по давност.

Относно наличието на причинно-следствена връзка:

Доказан е и третият елемент от фактическия състав на отговорността на държавата, а именно пряката причинно-следствена връзка между

претърпените от ищеца вреди и незаконосъобразното бездействие на ответника. Починалият ищец е имал парично вземане в гарантиран размер за неналичния си депозит, чиято изискуемост е зависела от решението на БНБ за установяване неналичността на депозитите в „КТБ“ АД. Вярно е, че гарантирания размер на депозитите се изплаща от ФГВБ след прието решение за това. Същото обаче е обусловено от обявяване неналичността на депозитите, което е правопораждащият факт, създаващ задължението на ФГВБ да открие процедурата по чл. 10 от Директивата и да извърши плащанията към вложителите. Бездействието на ответника в този смисъл представлява пречка за задействане на процедурата. Ако беше обявена неналичността в предвидения 5-дневен срок, ищецът нямаше да бъде лишен от средствата си по влоговете за близо 5 месеца. Следователно, забавата на БНБ да установи неналичността на депозитите в „КТБ“ АД е единствената и непосредствена причина за закъснялото изплащане на вземанията на вложителите в „КТБ“ АД до гарантирания им размер, и за претърпените вреди, които не биха били понесени от ищеца, ако ответникът беше спазил разписания в чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директивата срок.

Относно предявеният иск за неимуществени вреди в размер на 30 000 лева:

Неимуществените вреди са обосновани с влошаване на отношенията между починалия ищец П. Й. и съпругата му – негова наследница П. Й., които отношения са повлияли и на здравословното му състояние, тъй като същият е диабетик и страда от високо кръвно налягане. Във връзка с последните е представена рецептурна книжка на хронично болния, с първа заверка 10.09.2008г. и последваща заверка от 03.06.2015г.. Вписванията в рецептурната книжка установяват, че от 11.07.2014г. до 19.09.2019г. на починалия ищец П. Й. са предписвани три вида лекарства – Eukreas, Korten 2 mg и Concor. Лекарството Concor е изписвано от 08.05.2009г. до 07.07.2009г., заедно с Torvakar и Metfodiab.

От информацията за тези лекарства, публично достъпна в интернет, съдържаща се в листовката на лекарствата, се установява, че Metfodiab и Eukreas са лекарства за лечение на инсулинонезависим тип захарен диабет (НИЗЗД, тип II), Torvakar се използва за намаляване на липидите, известни като холестерол и триглицериди в кръвта, а Concor е лекарствено средство от групата на бета-блокери, ползвани за лечение на сърдечни заболявания. Конкретно за неимуществените вреди в исковата молба е посочено, че се изразяват в стрес, притеснение, разочарования и здравословни проблеми. С оглед началната дата на отпускане на лекарствата по рецептурната книжка, съдът приема, че

здравословни проблеми, налагащи лечение с лекарства, изписвани с рецептурна книжна починалият ищец П. Й. е имал още през 2009г. Поради това и при липсата на други доказателства, съдът приема, че не се доказва пряката и непосредствена причинно следствена връзка между фалита на КТБ и здравословните проблеми на П. Й.

Гласните доказателства, събрани в производството установяват, че починалият ищец П. Й. след „фалита на КТБ“ П. Й. бил доста разстроен и изглеждал доста притеснен, без свидетелят С. да установи на какво се дължи това. Свидетелят конкретизира единствено, че П. Й. му споделил, че притесненията му са свързани с фалита на КТБ.

Свидетелят Б. установява, настъпил след фалита на КТБ раздор в семейството на П. Й., започнал от действията на П. Й. да събере всички парични средства на едно място и да ги обедини в КТБ, за което съпругата му го упреквала.

Свидетелските показания не установяват, че неимуществени вреди са в резултат на забавеното плащане на гарантирания депозит на починалия ищец. Следователно, твърдението за претърпени неимуществени вреди е изцяло недоказано, което обуславя отхвърляне на исковата претенция за неимуществени вреди изцяло, както за обезщетение за претърпени от починалия ищец П. Й., неимуществени вреди в размер на 30 000 лв., така и на претенцията за законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди от 30 000 лв., а именно сумата от 8867,52 лв., изчислена за периода от 25.07.2014г. до датата на предявяване на исковата молба – 20.06.2017г.

По разноските в производството:

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК съдът следва да се произнесе по претенциите на страните за присъждане на разноски:

Конституираните на страната на ищеца негови наследници са заявили претенция за присъждане на разноски, съобразно списък на разноските в общ размер на 2630,00лв.(заплатена държавна такса 30,00 лв., депозит за вещо лице в размер на 100 лв. и 2500,00 лева адвокатско възнаграждение) и са представени доказателства за извършването им.

Предвид изхода на делото, направеното искане и на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ предвид частичното уважаване на предявения иск, основателна е претенцията за присъждане на сторените в съдебното производство разноски за държавна такса в размер на 30,00 лв. и депозит за вещо лице в размер на 100 лв., на осн. чл.10, ал.3, изр.1 от ЗОДОВ. Наследниците на починалия ищец имат права на разноски и по отношение на заплатеното адвокатско възнаграждение, което е в доказан размер 2500,00 лева, съразмерно на уважената част от иска в размер на

1760,74 лв.

Независимо от частичното отхвърляне на иска съдът намира ,че разпоредбата на чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ (в редакцията съгласно изм. и доп., публ. ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) е неприложима в конкретния случай, доколкото съгласно § 6, ал. 1 от ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, този закон се прилага за предявени иски молби, подадени след влизането му в сила, а исковата молба е подадена преди това –на 20.06.2017г.

Съгласно приложимата правна уредба - чл. 10, ал. 2 и ал. 3 от ЗОДОВ не се предвижда ищецът да дължи на ответника заплащане на разноски и възнаграждение за процесуално представителство при частично отхвърляне на иска му, поради което съдът намира , че не е налице основание на БНБ да бъдат присъдени претендираната сума за юрисконсултско възнаграждение и сторените разноски за възнаграждение на вещо лице.

Така мотивиран, Административен съд София-град, Трето отделение, 66 състав:

Р Е Ш

И :

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ), [населено място] да заплати на П. Д. Й., И. П. Й. и Д. П. Й., наследниците на починалия П. И. Й., конституирани като ищци по делото на основание чл.227 от ГПК, обезщетение за *имуществени вреди* в размер на 5 624,38 **лв.**, ведно със законната лихва от 20.06.2017г., претърпени в периода от 25. 07. 2014 г. до 06. 11. 2014 г., в резултат на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в „Корпоративна търговска банка“ АД, в императивния срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква „i“ от Директива 94/19 / ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, като **ОТХВЪРЛЯ** иска в останалата част, за разликата над 5 624,38 лв. до 8 000 лв., както и за периода извън 25.07.2014г. до 06.11.2014г.

ОТХВЪРЛЯ предявеният иск за обезщетение за *неимуществени вреди* в размер на 30 000,00 лв., както и иска за законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди от 30 000 лв., а именно сумата от 8867,52 лв., изчислена за периода от 25.07.2014г. до датата на предявяване на исковата молба – 20.06.2017г., като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ) да заплати на П. Д. Й. разноси по делото в размер на 10 лв. платена държавна такса.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ) да заплати на И. П. Й. разноси по делото в размер на 10 лв. платена държавна такса.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ) да заплати на Д. П. Й. разноси по делото в размер на 10 лв. платена държавна такса.

ОСЪЖДА Българска народна банка(БНБ) да заплати на П. Д. Й., И. П. Й. и Д. П. Й. разноси за заплатеното адвокатско възнаграждение в размер на 1760,84 лв. и депозит за вещо лице в размер на 100 лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховен административен съд на Република България, в 14-дневен срок от съобщението.

СЪДИЯ: